

केन्द्रीय बौद्ध विद्या संस्थान, उच्चतर माध्यमिक
विद्यालय, चोगलमसर, लेह केन्द्र शासित प्रदेश
लद्दाख।

དབུས་གཞུང་ནང་པའི་རིག་གནས་མཐོ་སློབ་ཁང་གི་འགྲེང་རིམ་
སོང་མའི་སློབ་ལྷན། ལྷོ་གཞུང་། དབུས་གཞུང་མངའ་སྡེ། ལྷེ།

Central Institute of Buddhist Studies, Senior Secondary School

Choglamsar Leh 194104 (U.Tof Ladakh) India.

E:mail: principal.cibsleh@gmail.com

संपूर्णानंद संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी (सीमान्त प्रदेशीय) केन्द्रीय बौद्ध विद्या संस्थान, चोगलमसर, लेह
लद्दाख।

निम्न विषयों के आधार पर पाठ्यक्रम 2024-2025 से प्रभावी।

पूर्णांक- 100

Maximum Marks-100

बाह्यंक -70

External- 70

आन्तरिक- 30

Internal- 30

उत्तर मध्यमा प्रथम

प्रथम पत्र - अनिवार्य संस्कृत

First paper Compulsory Sanskrit

द्वितीय पत्र - अनिवार्य हिन्दी

Second paper Compulsory Hindi

तृतीय पत्र - अनिवार्य भोटी

Third paper Compulsory Bhoti

चतुर्थ पत्र - अनिवार्य भोट-बौद्ध दर्शन
Darshan

Fourth paper Compulsory Bhot Bauddh

पंचम पत्र वैकल्पिक विषय (कोई एक)

Fifth paper **Optional Subject (Any One)**

1. पालि

Pali

2. राजनीति शास्त्र

Political Science

3. प्राचीन इतिहास

History

4. गणित

Mathematics

5. भोट चित्रकला-१

Bhot Panting -I

6. भोट मूर्तिकला-१

Bhot Sculpture -I

7. भोट काष्ठकला-१

Bhot Woodcarving -I

8. भोट ज्योतिष शास्त्र - १

Bhot Astrology -I

षष्ठ पत्र वैकल्पिक विषय (कोई एक)

1. तुलनात्मक दर्शन
2. भोट पौराणिक इतिहास
3. अर्थशास्त्र
4. संस्कृत बौद्ध दर्शन
5. भोट चित्रकला-२
6. भोट मूर्तिकला – २
7. भोट काष्ठकला-२
8. भोट ज्योतिष शास्त्र – २

Sixth paper Optional Subject (Any One)

Comparative Philosophy
Bhot Puranic History
Economics
Sanskrit Buddha Darshana
Bhot Panting -II
Bhot Sculpture -II
Bhot Woodcarving -II
Bhot Astrology -II

सप्तम पत्र - अनिवार्य अंग्रेजी

अष्टम् पत्र - (अतिरिक्त पत्र) संगणक

Seventh paper Compulsory English

Eight Paper (Additional) Computer

उत्तर मध्यमा-प्रथम
अनिवार्य संस्कृत

प्रथम प्रश्न-पत्र

पूर्णांक- 100

बाह्यांक:- 70

आन्तरिक:-30

पाठ्य पुस्तक:

1. बुद्धचरितम् (तृतीय सर्ग श्लोक संख्या 1- 20)
(अनुवाद, व्याख्या, आलोचनात्मकप्रश्न) 20
2. भास्वती NCERT (पाठ:- द्वितीय:-2, चतुर्थ:-4, नवम:-9) 20
3. व्याकरण, लघुसिद्धान्तकौमुदी हल्सन्धि 10
4. शब्दरूप उकारान्त पुल्लिङ्ग तथा इकारान्त स्त्रीलिङ्ग 10
5. अलंकार- अनुप्रास, यमक, उपमा, रूपकम्, उत्प्रेक्षा, अतिशयोक्तिः, दृष्टान्तः, विभावना, विशेषोक्तिः। 10

अंक विभाजन:-

1. श्लोक का अनुवाद तथा व्याख्या, एक श्लोक कण्ठस्थ तथा अनुवाद 20
2. पठित पाठ्यक्रम से प्रश्न उत्तर तथा शब्द 20
3. लघुसिद्धान्तकौमुदी (हल्सन्धि) सूत्र व्याख्या, रूप सिद्धिः। 10
4. शब्दरूप उकारान्त पुल्लिङ्ग तथा इकारान्त स्त्रीलिङ्ग 10
5. अलंकार दो की परिभाषा तथा उदाहरण - 10

आन्तरिक मूल्यांकन- 30

परियोजना एवं कार्य- 10

दैनिक उपस्थिति:- 10

प्रस्तुतिकरण एवं परीक्षा -10

उत्तर मध्यमा प्रथम

विषय- हिंदी

प्रश्नपत्र- द्वितीय

पूर्णांक:- 100

बाह्यांक:- 70

आन्तरिक:-30

पाठ्यपुस्तक अंतरा, भाग- 1. एन.सी.ई.आर.टी.नई दिल्ली

गद्य खंड भाग- 1 21अंक

1. पाठ सं. -1	ईदगाह प्रेमचंद	
2. पाठ सं. 2	दोपहर का भोजन अमरकांत	
3. पाठ सं. 3	टार्च बेचने वाले हरिशंकर परसाई	
4. पाठ सं. 4	गूँगे	रांगेय राघव
5. पाठ सं. 5	ज्योतिबा फुले	सुधा अरोड़ा

अंक विभाजन

1. एक लेखक का जीवन और साहित्यिक परिचय	7
2. एक पाठ का सारांश लेखन	7
3. पाठों पर आधारित दस अति लघुत्तरीय प्रश्न (प्रत्येक 01-01अंक)	7

काव्य खंड भाग- 2 21 अंक

1 कविता सं. 1	1 पद (1 एवं 2)	कबीर
2. कविता सं. 2	पद (1 एवं 2)	सूरदास
3. कविता सं. 3	हँसी की चोट , सपना, दरबार	देव
4. कविता सं. 5	संध्या के बाद	सुमित्रानंदन पंत
5 कविता सं. 8	बादल को घिरते देखा है नागार्जुन	

अंक विभाजन

1. एक कवि का जीवन और साहित्यिक परिचय	7	
2. दो पठित काव्यांश		14

भाग- 3

व्याकरण एवं रचना खंड		18 अंक
1. विज्ञापन लेखन	5	
2. अपठित बोध		5
3. अलंकार		8

भाग 4

हिंदी साहित्य का इतिहास (आदिकाल एवं भक्तिकाल)		10 अंक
1. आदिकाल का नामकरण, आदिकाल की प्रवृत्तियाँ	05	
2. भक्तिकाल का नामकरण, भक्तिकाल की प्रवृत्तियाँ		05

आन्तरिक मूल्यांकन- 30

परियोजना एवं कार्य – 10

दैनिक उपस्थिति:- 10

प्रस्तुतिकरण एवं परीक्षा -10

सहायक पुस्तकें

1. हिंदी साहित्य का इतिहास-लेखनविश्वनाथ त्रिपाठी रा. शै. अनुसंधान और प्रशिक्षण परिषद् नई दिल्ली
2. हिंदी व्याकरण (कक्षा 11 और 12 के लिए) : रा. शै. अनुसंधान और प्रशिक्षण परिषद् नई दिल्ली
3. सुबोध हिंदी व्याकरण तथा निबंध रचना : डॉ. जियालाल हंडू कपूर ब्रदर्स, जम्मू

རེས་པའི་སློབ་ཚན་རྟོག་པ།

འཛིན་གྲུབ་ལ་མོང་མ་ལོ་རིམ་དང་ཕོ།

འཛོལ་ཨང་། རྩོན་བསྐྱེམས་བརྒྱ་ཆ། ༡༠༠

འགྲི་རྒྱལ་ལ་འཛོལ་ཨང་། ༧༠

ནང་ཁུལ་གྱི་འཛོལ་ཨང་། ༣༠

UMI

Total Marks : 100

External: 70

Internal Marks: 30

Paper 3rd

སློབ་དེབ་དང་ཕོ།

བད་སྟོན།

༡ ། ཉམས་འཇུག་འབྲེལ་བ་མཁུ་པའི་མགུལ་རྒྱུ་ཉིག་མཛེས། སི་ཏུ་ཚོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས།

ཉམས་འཇུག་དབུ་ནས་སྟོན་འཇུག་ཅི་སྲིད་འཇུག་པའི་རྩོགས་མཚམས་བར།

མེ་ཚན་དང་ཕོ། ༡ མིང་གཞི་སྲིད་ཉམས་ཀྱི་དེ་བུ་དང་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ནང་གསལ་ཉམས་ཀྱི་དེ་བུ།

༢ སྟོན་འཇུག་ཉམས་ཀྱི་འཇུག་བ་བཤད་བ།

མེ་ཚན་གཉིས་པ་སྟོན་འཇུག་ལྟ་བུ་གང་ལ་འཇུག་དང་གང་གིས་འཇུག་བ་བཤད་བ། ༢

སྟོན་འཇུག་ལྟ་བུ་སྲིད་ཚུལ་རྩི་ལྟར་འཇུག་བ་བཤད་བ། ༣ སྟོན་འཇུག་ལྟ་བུ་དགོས་པ་ཅིའི་སྲིད་འཇུག་བ་བཤད་བ། ༤

བདག་གཞན་དང་ཏུས་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག།

སློབ་དེབ་གཉིས་པ།

བད་སྟོན།

༡ ། ཉམས་འཇུག་འབྲེལ་བ་མཁུ་པའི་མགུལ་རྒྱུ་ཉིག་མཛེས། སི་ཏུ་ཚོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས།

རྩིས་འཇུག་ཉམས་ཀྱི་འཇུག་བ་བཤད་བ་ནས་སྲི་མ་གང་ལྟར་བར།

མེ་ཚན་དང་ཕོ། ༡ རྩིས་འཇུག་གི་ཉམས་སྲིད་གསུམ་ཏུ་དེ་བུ་བུ་སྲི་མ་གཞན་སྲིད་འཇུག་ཚུལ་བར། ༢

འགྲི་བ་གསུམ་ཉིད་ནང་མཛད་དམ། ཞེས་བུ་ནས་སྲི་མ་སྟོན་འཇུག་ལྟ་བུ་བཞེད་སྲིད། ༣ ལྟ་བུ་མ་གང་ལྟར་ནས་སྲི་མ་གང་ལྟར་འབྲུང་བ།

༤ སྲི་མ་གང་ལྟར་གྱི་འབྲུང་བ་ནས་རྣམ་དེ་བུ་འཛིན་ཚུལ་བར།

ཁ ་ ལེ་ཚན་གཉིས་པ། རྒྱུ་པར་འཕགས་བསྟོད།

འགྲེལ་པ། ལུ་ལྷ་མ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ།

༡ ་ རྟོག་ ༡ ་ བས་༡༢ ་ བར།

འི་ཤོག་བཟོ་སྤངས།

༡ ་ བཟོད་པ་གཅིག་གིས་ལན་གཏང་རྒྱ་ཡོད་པའི་འི་བ་སྤང་ཤོས་བཟུ་ལ་ལན་ཤེས་པར་འགྲི་རྒྱ།

ཨང་༡་ཡོད། ༡༠

༢ ་ འི་བ་སྤང་བ་རྟུག་ལས་བཞི་ལ་ལན་ཤེས་པར་འགྲི་རྒྱ། ཨང་ལྔ་ཤེ་ཡོད། ༢༠

༣ ་ འི་བ་བཏུན་ལས་ལྔ་ལ་ལན་ཟབ་རྒྱས་འགྲི་རྒྱ། འི་བ་ཤེ་ལ་ཨང་རྟུག་ཤེ་ཡོད། ༣༠

༤ ་ རང་རྩོམ་གྱི་ལན་འགྲི་རྒྱ་ཡོད་པའི་འི་བ་གཅིག་ལ་ལན་འགྲི་རྒྱ་ཨང་བཟུ་ཡོད། ༡༠

Internal Assessment

30MARKS

I) Presentation

10 marks

II) Assignment

10 marks

III) Attendance

10 marks

རྒྱ་གཞུང་གི་ཚན།

འཛིན་གྲུབ་དབུ་མ་གོང་མ་ལོ་རེ་མ་དང་པོ།

Class: Uttar Madhyama I

སློབ་ཚན། རྒྱ་གཞུང་།

Subject : Bhot Bauddh Dharshan

འདི་ལོ་གི་བཞེས་པ།

Paper :4th

ཅེ་བའི་འཛོལ་ཨང་བསྟོན་པ། ༡༠༠

Total Marks:100

འཕྲི་རྒྱུག་ལ་འཛོལ་ཨང་། ༧༠

External: 70 Marks

འཛིན་གྲུབ་འདི་དང་ལྷན་ཞུས་ཞིབ། འཛོལ་ཨང་། ༣༠

Internal: 30

སློབ་ཚན།

འགྲེལ་བ་དོན་གསལ། མཚན་བཤོ་རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ཚེ་མོ་སེ་རྟེ་བཟང་པོ།

ཕར་ཕྱིན་སྤྱི་དོན། མཚན་བཤོ་དགོ་ལྷན་མཁས་དཔལ་སློ་སྤྱིར་བཏུ་ཚེ་བསོད་ནམས་གྲགས་པ།

སློབ་དེབ་དང་པོའི་སློབ་ཚན་ཁག

༡ སློབ་ཚན་དང་པོའི་ལོ་གྲངས། ༡ ཉམས་ ༡༡ བར། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ་དབུ་ཕྱོགས་སྟོར།

༢ སློབ་ཚན་གཉིས་པ། ལོ་གྲངས་ ༡༣ ཉམས་ ༣༡ བར་ཡིན། ཕར་ཕྱིན་སྤྱི་དོན་དབུ་ཕྱོགས་སྟོར།

སློབ་དེབ་གཉིས་པའི་སློབ་ཚན་ཁག

༡ སློབ་ཚན་དང་པོ། ལོ་གྲངས་ ༡ ཉམས་ ༡༦ བར། སེམས་བསྐྱེད་སྟོར།

༢ སློབ་ཚན་གཉིས་པ། ལོ་གྲངས་ ༡༧ ཉམས་ ༣༧ བར། གདམས་པ་སྟོར།

༣ སློབ་ཚན་བཞི་པ། ལོ་གྲངས་ ༣༥ ཉམས་ ༤༣ བར། བདེན་བཞིའི་སྟོར།

༤ སློབ་ཚན་ལྔ་པ། ལོ་གྲངས་ ༤༣ ཉམས་ ༥༡ བར། སྐབས་གསུམ་སྟོར།

༡ བཟོད་པ་གཅིག་པའི་འདི་བ་བཅུ་ལས་ལྔ་ལ་ལན་འཕྲི་རྒྱ། ཨང་ ༣ X ༥ = ༡༥

༢ འདི་བ་བཅུན་ལས་ལྔ་ལ་ཡིག་སྟེང་བཟུན་ལས་མི་ཉུང་བ་འཕྲི་རྒྱ། ཨང་། ༥ X ༥ = ༢༥

༣ འདི་བ་བཟུན་ལས་ལྔ་ལ་ཡིག་སྟེང་བཅུ་གཉིས་ལས་མི་ཉུང་བ་འཕྲི་རྒྱ། ཨང་ ༧ X ༥ = ༣༥

ཟུར་ལྟེན་དཔེ་དེབ། ས་དགོ་བཀའ་རྟེན་སོ་སོའི་ཕར་ཕྱིན་འགྲེལ་བ་ཁག་ལ་གཟིགས་རྒྱ།

འཛིན་གྲུའི་ནང་གི་དབྱད་ཞིབ། འཛོལ་ཨང་། ༣༠

༡ ་ འཛིན་གྲུའི་འབྲོར་ཐོ། འཛོལ་ཨང་། ༡༠

༢ ་ འཛིན་གྲུའི་ཚུལ་ཤོག། འཛོལ་ཨང་། ༡༠

༣ ་ འཛིན་གྲུའི་གཏམ་བཤད། འཛོལ་ཨང་། ༡༠

Internal Assessment Marks-30

1. Class Attendance 10

2. Class Assignment 10

3. Class Presentation 10

उत्तरमध्यमा – प्रथम वर्ष
विषय–पालि

पंचम–पत्र

पूर्णांक– 100
बाह्यांक– 70
आन्तरिक मूल्यांकन– 30

1.धम्मपद–

अंक–40

पापवग्गो

जरावग्गो

दण्डवग्गो

बुद्धवग्गो

2. कच्चायण व्याकरण–

अंक–20

इत्थि–पच्चय, समासकप्पो, (पेज 149 से 174 तक)

3. पालि व्याकरण–

अंक–10

धातु रूप – पठ, भव, हस, गम, पच लिख,

शब्द रूप– एच, मुद, वद, मर, फल

आंतरिक मूल्यांकन – 30

कक्षा उपस्थिति–10

कक्षा प्रस्तुतिकरण–10

अधिन्यास कार्य– 10

संदर्भ ग्रन्थ सूची–

कच्चायण व्याकरण	–	ल0 न0 तिवारी और बी0 शर्मा
धम्मपद	–	भिक्षु धर्मरक्षित
पालि व्याकरण	–	भिक्षु धर्मरक्षित
आवश्यक पालि	–	भदन्त आनन्द कौशल्यायन
पालि प्रवेशिका	–	डॉ कोमलचन्द जन

UM-I

Subject: - Political Science
Paper 5th

Max.Marks: -100
External: 70marks
Internal: - 30marks

ANNUAL SYLLABUS

POLITICAL SCIENCE

1. Constitution: Why and How?

- Why do we need a Constitution?
- What is Constitution?
- How was the Indian Constitution made?
- Composition of the Constituent Assembly
- Sources of Indian Constitution

2. Rights in the Indian Constitution:

- Importance of Rights
- Fundamental Rights in the Indian Constitution
- Writs in the Indian Constitution
- Directive Principles of State Policy
- Relationship between Fundamental Rights and Directive Principles

3. Election and Representation:

- Method or System of Election in India
- First Past the Post System
- Proportional Representation System
- Why did India Adopt the FPTP System?
- Free and Fair Election
- Independent Election Commission
- Electoral Reform

4. Executive:

- What is Executive?
- Different Types of Executive
- Parliamentary Executive in India
- President
- Prime Minister and Council of Ministers
- Permanent Executive

5. Legislature:

- Why do we need a Parliament?
- Why do we need Two Houses of Parliament?
- What does the Parliament do?

- How does the Parliament make law?
- How does the Parliament Control the Executive?

6. Judiciary:

- Why do we need an Independent Judiciary?
- Appointment and Removal of Judge
- The Structure of The Judiciary
- Jurisdiction of the Supreme Court
- Judicial Activism
- Judiciary and Rights
- Judiciary and Parliament

7. Federalism:

- What is Federalism?
- Federalism in the Indian Constitution
- Federalism with a Strong Central Government
- Conflicts in India's Federal System
- Centre-State Relation
- Demands for New States
- Special Provision of Jammu and Kashmir

8. Local Government:

- What is Local Government?
- Growth of Local Government in India
- Constitutional 73rd and 74th Amendments
- Implementation of 73rd and 74th Amendments

9. Constitution as a Living Document:

- Are Constitution Static?
- How to Amend the Constitution?
- Why have there been so many Amendments?
- Basic Structure and Evolution of the Constitution
- Constitution as a Living Document

10. The Philosophy of the Constitution:

- What is the Philosophy of the Constitution?
- Individual Freedom
- Social Justice
- Respect for Diversity and Minority Rights
- Secularism
- Political Philosophy of our Constitution

Internal Assessment

30MARKS

I) Presentation

10 marks

II) Assignment

10 marks

III) Attendance

10 marks

UM-I

Subject: - History

Max.Marks:100

Paper 5th

External: 70 Marks

Internal: 30 Marks

ANNUAL SYLLABUS

Chapter 1: From the beginning of Time	10 M
Chapter 2: Writing and city life	10 M
Chapter 3: An Empire across three continents	10 M
Chapter 4: Nomadic Empires	15 M
Chapter 5: The Industrial Revolution	15 M
Chapter 6: Paths to Modernization	10 M

Internal Assessment

30MARKS

I) Presentation	10 marks
II) Assignment	10 marks
III) Attendance	10 marks

UM-I

Subject: -Math
Paper: 5th

Max.Marks:100
External: 70 Marks
Internal: 30 Marks

Annual Syllabus

1. Sets

Sets and their representations. Empty set. Finite and Infinite sets. Equals set of real numbers especially intervals (with notations). Power set. Universal set. Venn diagrams. Union and intersection of sets. Difference of sets. Complement of a set, Properties of Complement sets. (1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6)

2. Relations and Functions

Ordered pairs, Cartesian product of sets. Number of elements in the Cartesian product of two finite sets. Cartesian product of the reals with itself (upto $\mathbb{R} \times \mathbb{R} \times \mathbb{R}$).

Definition of relation, pictorial diagrams, domain, co-domain and range of a relation. Function as a special kind of relation from one set to another. Pictorial representation of a function. domain, co-domain and range of a function. Real valued function of the real variable. domain and range of these functions, constant, identity, polynomial, rational, modulus, signum and greatest integer functions with their graphs. Sum, difference, product and quotients of functions. (Ex 2.1, 2.2, 2.3)

3. Trigonometric Functions

Positive and negative angles. Measuring angles in radians and in degrees and conversion from one measure to another. Definition of trigonometric functions with the help of unit circle. Truth of the identity $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$, for all x . Signs of trigonometric functions. Trigonometric functions of sum and difference of two angles. Ex: 3.1, 3.2, 3.3

4. Complex Numbers and Quadratic Equations

Need for complex numbers, especially $\sqrt{-1}$ to be motivated by inability to solve every quadratic equation. Brief description of algebraic properties of complex numbers. Argand plane and polar representation of complex numbers. Statement of Fundamental Theorem of Algebra, solution of quadratic equations in the complex number system, Square-root of a Complex number. (Ex5.1, 5.2, 5.3)

5. Linear inequalities

Algebraic solutions of linear inequalities in one variable and their representation on the number line. Graphical solution of linear inequalities in two variables. Solution of system of linear inequalities in two variables-graphically. (ex 6.1, 6.2, 6.3)

6. Permutations and Combinations

Fundamental principle of counting. Factorial. Permutations and combinations derivation of formulae and their connections, simple applications. (7.1, 7.2, 7.3, 7.4)

7. Binomial theorem

Statement and proof of the binomial theorem for positive integral indices. Pascal's triangle. general and middle term in binomial expansion, simple applications. (Ex8.1, 8.2)

8. Sequence and Series

Sequence and Series. Arithmetic Progression (A.P.), Arithmetic Mean (A.M.). Geometric Progression (G.P.), general term of a G.P., sum of n terms of a G.P. Arithmetic and geometric series.

(Simple exercise related to A.P and G.P), Ex 9.1 and 9.2

9. Conic sections.

Sections of cone: introduction of Circles, ellipse, parabola, hyperbola and their standard equation.

10. Introduction to three dimensional geometry

Coordinates axes and coordinate planes in three dimensions. Coordinates of a point and distance between two points.(Ex 12.1 and 12.2)

11. Statistics.

Measure of dispersion, mean deviation, variance and standard deviation of ungrouped /grouped data.(EX 15.1 and 15.2)

Internal Assessment

- I) Presentation
- II) Assignment
- III) Attendance

30MARKS

10 marks

10 marks

10 marks

भोट—मूर्तिकला / ལྷ་བོའི་འཛིན་གྲུབ།

མི་སྐོག་ལྷ་ས།

དབུ་མ་ལོག་མ་ལོ་རིམ་དང་ལོ།

पूर्णांक: 100

पंचम प्रश्न पत्र

बाह्यांक: 70

आन्तरिक: 30

མོད་ཀྱི་ལྷ་བོའི་རིག་སའི་འཛིན་གྲུབ།

གཤམ་ལའི་དབུ་མ་ལོག་ལྷ་སྐྱེད། མིག་གི་སྐྱེད་ལྷ་བོའི་དབུ་མ་ལོག་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད། ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད། 50

ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད།

གཤམ་ལའི་དབུ་མ་ལོག་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད།

ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད། ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད། 50

भोट—मूर्तिकला विषय का पाठयक्रम।

1. तथागत बुद्ध के मस्तक का परिमाण तथा उनके चित्र रेखाओं का अभ्यास।
2. पाटा का आकार तथा फूलों के चित्र बनाने का अभ्यास।
3. अष्ट मंगलचिन्ह इत्यादि सुन्दर चित्र बनाने का अभ्यास।
4. ड्रेथिक क्यूथिक के परिमाण का अभ्यास।

आंतरिक मूल्यांकन – 30

१ འཛིན་གྲུབ་ལོག་ལོ། (कक्षा उपस्थिति) – 10

२ འཛིན་གྲུབ་ལོག་ལོ། (कक्षा प्रस्तुतिकरण)-10

३ འཛིན་གྲུབ་ལོག་ལོ། (कक्षा असाइनमेंट) - 10

नोट: तथागत बुद्ध के मस्तक, उष्णीष, आदि परिमाण में कितने इंच होना चाहिये तथा मध्य रेखा तथा तिरछा रेखा खींचने का पूर्ण अभ्यास।

मूर्ति—कला पाठयक्रम के सहायक ग्रन्थ:

1. मन्ला दोन्डुप द्वारा लिखित, सुभाषिता रत्न माला।
2. कोन्डोग तन्जिन द्वारा लिखित, शिल्पकला निर्माण के महाउपाय।

ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད།

१ ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད།

२ ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད།

३ ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད།

༤ ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད་ལྷ་སྐྱེད།

उत्तरमध्यमा—प्रथम
भोट ज्योतिष/हैस।

इंशैगभूव।

दसुभर्येगभर्येरेभदरसे।

पूर्णांक: 100

पंचम प्रश्न पत्र

बाह्यांक: 70

आन्तरिक: 30

इंशैगभूव। ज्योतिष पाठ्यक्रम -

70

१) इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। (सामान्य ज्योतिष की मुख्य परिभाषा)

२) इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। (शास्त्र लागू करने का अंग)

३) इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। (ज्योतिष शास्त्र की परिभाषा)

४) इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। (तत्त्वों की परिभाषा)

५) इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। (सठवीं वर्षगांठ)

६) इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। (नौ चिन्हों की परिभाषा)

७) इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। (फरका की परिभाषा)

आंतरिक मूल्यांकन - 30

१) इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव।

(कक्षा उपस्थिति)- 10

२) इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव।

(कक्षा प्रस्तुतिकरण)-10

३) इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव। इंशैगभूव।

(कक्षा असाइनमेंट) - 10

UM-I

Subject: - Comparative Philosophy
Paper 6th

Max.Marks: -100
External: 70marks
Internal: - 30marks

ANNUAL SYLLABUS

Paper	Contents	Marks
I	Deduction: 1. Nature of Logic 2. Proposition 3. Truth and Validity 4. Categorical Proposition and Classes 5. Quality, Quantity and Distribution of Terms 6. Traditional Square of Opposition	35
II	Induction : 1. Inductive Reasoning 2. Hypothesis: scientific Explanation 3. Analogy: Scientific Inquiry: Hypothesis and Confirmation	35
Suggested Readings 1. Copi & Cohen: Introduction to Logic, 11 th Edition, Pearson, Education Inc, 2002		

Internal Assessment

30MARKS

- I) Presentation
- II) Assignment
- III) Attendance

10 marks
10 marks
10 marks

UM-I

Subject: - History

Max.Marks:100

Paper 5th

External: 70 Marks

Internal: 30 Marks

ANNUAL SYLLABUS

Chapter 1: From the beginning of Time	10 M
Chapter 2: Writing and city life	10 M
Chapter 3: An Empire across three continents	10 M
Chapter 4: Nomadic Empires	15 M
Chapter 5: The Industrial Revolution	15 M
Chapter 6: Paths to Modernization	10 M

Internal Assessment

30MARKS

I) Presentation	10 marks
II) Assignment	10 marks
III) Attendance	10 marks

UM-I

Subject: - Economics
Paper 6th

Max.Marks: -100
External: 70marks
Internal: - 30marks

ANNUAL SYLLABUS

A] External

70MARKS

UNIT-1: - Introduction

10marks

- **What is economy?** Central problem of economy: what, how and for whom to produce
 - Concepts of production possibility curve, and opportunity cost.
- **Distinguish between:**
 - a) Planned Economy and Market Economy.
 - b) Positive and Normative perspective of economies and
 - c) Microeconomics and Macroeconomics.

UNIT-2:- Theory of consumer behavior

15marks

- **Consumer's equilibrium-** Meaning of utility, marginal utility and total utility
 - Law of diminishing marginal utility.
 - Conditions of consumer's equilibrium using marginal utility analysis.

Indifference curve analysis of consumer's equilibrium-

- The budget: budget set and budget line
 - Preferences of the consumer: Indifference consumer's curve and indifference map.
 - Conditions of consumer's equilibrium.
- **Demand (individual demand and market demand)-** Meaning, Schedule, Curve and Determinants.
 - **Movement along the demand curve and shift in demand curve-** meaning and causes.
 - **Price Elasticity of Demand-** meaning , factors affecting elasticity of demand, and
Measurement of price elasticity of demand:
 - a) Percentage Method.
 - b) Geometric method
 - Relationship between price elasticity of demand and total expenditure.

UNIT-3: - Producer Behavior

8marks

- **Production function:** Meaning, Total product, Average product, and Marginal product.
 - Law of variable proportion/ Returns to factor.

UNIT-4: - Cost and Revenue 12marks

- **Short-run cost** – Total cost, total fixed cost, total variable cost; Average fixed cost, average variable cost and marginal cost – Meaning and their relationship.
- **Revenue** – Total, average and marginal revenue.
- **Producer’s equilibrium** - Meaning and its conditions in terms of marginal revenue-marginal cost.

UNIT-5: - Supply 15marks

- **Supply [Individual and Market supply]** - Meaning and its determinants, supply schedule, supply curve.
 - Movement along the supply curve and shift in supply curve.
- **Price elasticity of supply-** meaning and measurement:
 - a) Percentage method.
 - b) Geometric method.

UNIT-6: - Forms of markets 10marks

- **Meaning and features of various forms of markets** – Perfection Competition, Monopoly, Monopolistic Competition and Oligopoly

B] InternalAssessment 30MARKS

I) Presentation	10 marks
II) Assignment	10 marks
III) Attendance	10 marks

संस्कृत बौद्ध दर्शन

कक्षा – उत्तरमध्यमा प्रथम

पत्र- षष्ठ

पूर्णांक:- 100

बाह्यांक:- 70

आन्तरिक:-30

पाठ्यग्रन्थ-

1. ग्रन्थ:- चतुः स्तव(आचार्य नागार्जुन) 50

क. लोकातीतस्तवः

ख. निरौपम्यस्तवः

ग. अचिन्त्यस्तवः

घ. परमार्थस्तवः

2. माध्यमिक (शून्यवाद) दर्शन का सामान्य परिचय 20

क. माध्यमिकदर्शन का प्रादुर्भाव

ख. माध्यमिकदर्शन के संस्थापक एवं प्रमुख आचार्य

आन्तरिक मूल्यांकन- 30

परियोजना एवं कार्य – 10 दैनिक उपस्थिति:- 10 प्रस्तुतिकरण एवं परीक्षा -10

उत्तरमध्यमा—प्रथम
भोटकाष्ठकला / སྐབས་འཛིན་གྱི་ལྟ་སྟངས་

རྩོམ་སྒྲིག་པ།
ཕྱི་ལོ་འཕྲོད་པའི་ཕྱི་ལོ་

དཔུང་མཁོ་མཁོ་མཁོ་མཁོ་མཁོ་

ཕྱོད་པའི་ 100

བཀའ་ལྟར་ 70
འཕྲོད་པའི་ 30

སྐབས་འཛིན་ ཀའ་ཕྱི་ལོ་ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་ —

70

༡ ་ ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ (འཕྲོད་པའི་ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་) -20

༢ ་ ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ (ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་) -25

༣ ་ ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ (འཕྲོད་པའི་ ལྟ་སྟངས་) -25

འཕྲོད་པའི་ ལྟ་སྟངས་ — 30

༡ ་ ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ (ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་) - 10

༢ ་ ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ (ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་) -10

༣ ་ ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ (ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་) - 10

ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་

༡ ་ ལྟ་སྟངས་ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་

༢ ་ ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་ ལྟ་སྟངས་

उत्तरमध्यमा—प्रथम
भोट ज्योतिष/हुँसा

ईश्वरानुशासन
षष्ठ प्रश्न पत्र

दशमोद्योग/बोधोद्योग

पूर्णांक: 100

बाह्यांक: 70
आन्तरिक: 30

हुँसा ज्योतिष पाठ्यक्रम - .

70

१) केशवशासन/वशासन (दिनांक की परिभाषा)

२) दशमोद्योग/वशासन (समय की परिभाषा)

३) गणेशवशासन (ग्रहों की परिभाषा)

४) शक्रवशासन (तारों की परिभाषा)

५) दशमोद्योग/वशासन (तरगुत की परिभाषा)

६) दशमोद्योग/वशासन (गूमिक की परिभाषा)

७) दशमोद्योग/वशासन (तुरमिककी परिभाषा)

८) केशवशासन/वशासन (बारह महीनों की परिभाषा)

आन्तरिक मूलयांकन - 30

१) केशवशासन/वशासन (कक्षा उपस्थिति)- 10

२) केशवशासन/वशासन (कक्षा प्रस्तुतिकरण)-10

३) केशवशासन/वशासन (कक्षा असाइनमेंट) - 10

UM-I

Subject: - English
Paper 7th

Max.Marks: -100
External: 70marks
Internal: - 30marks

ANNUAL SYLLABUS

There shall be a paper of 70 Marks. The time allotted for the examination will be 3 hours.

No.	Contents	Marks
A	<p>A. Examination Pattern:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Eight objective type questions on <i>Poems</i>: ii. Eight objective type questions on <i>Prose</i> iii. Three short type questions with alternatives on <i>Poems</i>: iv. Three short type questions with alternatives on <i>Prose</i>: v. A long type question with alternative both on poems & <i>Prose</i> vi. Two long type questions on prescribed writings: vii. Twenty objective type questions on <i>English Grammar</i> <p>Total</p>	<p>5x 1 = 5 M 5 x 1 = 5 M 5 x 2 = 10 M 5 x 2 = 10 M 2x5=10 Marks 10 Marks 20 Marks 70</p>
B	<p>UNIT I: Poems</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. <u>A Photograph</u> – Shirley Toulson 2. <u>The Laburnum Top</u> – Ted Hughes 3. <u>Childhood</u>– Markus Natten 4. <u>Father to Son</u>– Elizabeth Jennings 	
	<p>UNIT II: Prose</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. The Portrait of a Lady – Khuswant Singh 2. The Ailing Planet: the Green Movement’s Role – Nani Palkhivala 3. The Browning Version – Terence Rattigan 	
	<p>UNIT III: Grammar</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Articles: Unit 72,73,74,77 & 78 2. Determiners: Unit 82, 85, 86, 87, 89,90 & 91 3. Adjective & Adverb: Unit 100,101,102,104,105 & 108 	
	<p>UNIT IV: Writings based on <i>Hornbill</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 1. <u>Note Making</u> 	

	2. <u>Notice Writing</u>	
C	<p>Prescribed Text Books:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Hornbill: Textbook in English for Class XI</i> [Published by NCERT, Sri Aurobindo Marg, New Delhi -- 110016] for both <i>Poems</i> and <i>Prose</i> <p><i>English Grammar in Use</i> by Raymond Murphy [Published by Cambridge University Press, 4381/4 Ansari Road, Daryaganj, Delhi-110002, ISBN: 978-1-107-64994-1]</p>	
D	<p>Suggested Readings:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Articles on Individual Short Story and Essays -- www.jstor.org / www.google.com 2. Improve your Writing – V N Arora and Lakshmi Chandra 3. Written Communication in English – Sara Freeman 4. Practical English Usage – Michal Swan 5. Current English Usage – F T Wood <p>Questions and Answers on English Grammar – www.englishgrammar.org</p>	

Internal Assessment

- I) Presentation
- II) Assignment
- III) Attendance

30MARKS

- 10 marks
- 10 marks
- 10 marks

UM-I

Subject: Computer
Paper: 8th

Max marks: 100
External: 70 marks
Internal: 30 marks

Annual Syllabus

Lesson	Theory	Practical
1	<p>OPERATING SYSTEM</p> <p>a) DEFINITION</p> <ol style="list-style-type: none">i. MEMORY MANAGEMENTii. PROCESSOR MANAGEMENTiii. DEVICE MANAGEMENTiv. FILE MANAGEMENT <p>b) TYPES OF OPERATING SYSTEM</p> <ol style="list-style-type: none">i. BATCH OPERATING SYSTEMii. SINGLE-USER/SINGLE-TASKING OSiii. SINGLE-USER/MULTITASKING OSiv. MULTIUSER/MULTITASKING OSv. TIME-SHARING OPERATING SYSTEMSvi. DISTRIBUTED OPERATING SYSTEMvii. NETWORK OPERATING SYSTEMviii. REAL TIME OPERATING SYSTEM	
2	<p>NETWORKING</p> <ul style="list-style-type: none">• SOME BASIC CONCEPTS• NETWORK DEVICES<ul style="list-style-type: none">➤ NETWORK INTERFACE CARD (NIC)➤ HUB➤ BRIDGE➤ SWITCH➤ MODEM➤ ROUTER• ADVANTAGES OF COMPUTER NETWORK• TYPES OF NETWORK<ul style="list-style-type: none">➤ LAN➤ MAN➤ WAN➤ OTHER TYPES OF NETWORK	
3	<p>NETWORK TOPOLOGIES AND ITS TYPES</p> <ul style="list-style-type: none">➤ DEFINITION OF TOPOLOGY➤ USES OF NETWORK TOPOLOGY➤ TYPES OF NETWORK TOPOLOGY<ul style="list-style-type: none">➤ STAR TOPOLOGY➤ RING TOPOLOGY➤ TREE TOPOLOGY➤ BUS TOPOLOGY➤ MESH TOPOLOGY➤ HYBRID TOPOLOGY	

4	<p>COMMUNICATION MEDIA</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ DEFINITION AND ITS USES ➤ TYPES OF COMMUNICATION MEDIA <ul style="list-style-type: none"> • WIRED <ul style="list-style-type: none"> • CO-AXIAL CABLE • TWISTED PAIR • FIBRE OPTIC • WIRELESS <ul style="list-style-type: none"> • WI-FI • HOT SPOT • BLUETOOTH 	
5	<p>INTRODUCTION TO PHOTOSHOP</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Getting Started using Photoshop b) Working with Images c) Resizing and Cropping Images d) Working with Basic Selections e) Layers f) Painting in Photoshop g) Photo Retouching h) Color Correction i) Using Masks and the Quick Mask Mode j) Working With the Pen Tool k) Creating Special Effects l) Printing and Exporting Your Work
6	<p>THE CONTROL PANEL</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) CLASSIC VIEW b) ADDING/REMOVING PROGRAMS c) INSTALLING A PROGRAM FROM A CD d) TO REMOVE A PROGRAM, ADDING FONT e) DOWNLOAD FONT FILE FROM THE INTERNET. f) PERSONALIZE THE MOUSE <ul style="list-style-type: none"> i. DOUBLE CLICK SPEED ii. LEFT HANDED iii. INCREASE MOUSE POINTER SIZE iv. MOUSE POINTER SPEED g) CHANGING THE DESKTOP h) WALLPAPER i) DISPLAY PROPERTIES j) CHANGE COLOR SCHEME k) INCREASE SIZE OF ACTIVE BORDER l) SCREEN SAVER m) MONITOR POWER SETTING n) SCREEN RESOLUTION o) HOW MANY PIXELS? p) ASPECT RATIO q) DATE AND TIME r) CAPACITY OF THE HARD DRIVE s) CAPACITY OF THE RAM t) SETTING UP A PRINTER u) PRINT MANAGER

<p>7</p>	<p>Excel - Home Excel – Starting and its components and features.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Office button/ File tab ➤ Quick access tool bar ➤ Title bar ➤ Restore/maximise/close button ➤ Tabs /Menu bar ➤ Ribbon ➤ Tool bar ➤ Scroll bar ➤ Status bar ➤ Active workbook ➤ Worksheets tabs ➤ Rows ➤ Columns ➤ Cells ➤ Formula bar ➤ Name box ➤ Active cell ➤ Cell pointer ➤ Cell references 	<p>Excel - Getting Started, Explore Window, Backstage, Entering Values, Save Workbook, Create Worksheet, Copy Worksheet, Hiding Worksheet, Delete Worksheet, Close Workbook, Open Workbook</p> <p>Editing Worksheet Insert Data, Select Data, Delete Data, Move Data, Rows & Columns, Copy & Paste, Find & Replace, Spell Check, Zoom In-Out, Special Symbols, Insert Comments, Add Text Box, Undo Changes</p> <p>Formatting Cells Setting Cell Type, Setting Fonts, Text Decoration, Rotate Cells, Setting Colors, Text Alignments, Merge & Wrap, Borders and Shades, Apply Formatting</p> <p>Formatting Worksheets Sheet Options, Adjust Margins, Page Orientation, Header and Footer, Insert Page Breaks, Set Background, Freeze Panes, Conditional Format</p> <p>Working with formulas Creating formulas, Copying Formulas, Formula Reference, Using Functions, Built in Functions</p>
<p>8</p>	<p>HTML</p> <p>Introduction: Content creation: creating HTML document using a text editor, saving HTML document, editing a HTML document, viewing HTML documents in a web browser, switching between text editor and web browser windows to view changes;</p> <p>Browsers: Mozilla firefox, google chrome, internet explorer, netscape navigator, safari, opera;</p>	<p>Web Page Authoring Using HTML: Basic Concepts: Concept of tags and attributes, difference between container tag and empty tag, Physical and logical tags;</p> <p>Structural Tags of HTML: <HTML>, <HEAD>, <TITLE>, <BODY>;</p> <p>Attributes of <BODY> (BGCOLOR, BACKGROUND, LINK, ALINK, VLINK, TEXT);</p> <p>Inserting Breaks: Line break
, section break <HR>, Attributes of <HR> (WIDTH, ALIGN, SIZE, NOSHADE, COLOR);</p> <p>Creating Paragraphs: <P>, Attributes of <P> (ALIGN);</p> <p>Formatting Tags of HTML: <SMALL>, <BIG>, , <I>, <U>, ;</p>

		<p> <BLOCKQUOTE>, <PRE>, <SUB>, <SUP>, <STRIKE>, <ADDRESS>, Adding Comments in HTML (<! ----- <i>Attributes of Heading tag (ALIGN), tag, <BASEFONT>, Attributes of and <BASEFONT> (SIZE, COLOR, FACE);</i> </p> <p> Creating Lists: Ordered Lists: , , Attributes of (TYPE, START, VALUE); Unordered Lists : , , Attributes of (TYPE- disc, circle, square); Definition List : <DL>, <DT>, <DD>; </p> <p> Creating Links: Internal linking using <A NAME> and <A HREF>, external linking using <A HREF>, e- Mail linking using <A HREF>; </p> <p> Concept of URL: Absolute URL and Relative URL; </p> <p> Inserting Images: Inserting inline images using , Attributes of (SRC, ALIGN, WIDTH, HEIGHT, ALT, BORDER); </p>
--	--	---

Internal Assessment

30 marks

- 1. Practical**
- 2. Assignment**
- 3. Attendance**

10 marks

10 marks

10 marks